

CATECHISMUS DER VLAAMSCHE BEWEGING, titel die werd gegeven aan een door Cyriel Verschaeve in maart 1918 in het geheim, buiten medeweten en ook tegen de zin van de leiding der georganiseerde Frontbeweging, naamloos uitgegeven en aan het front verspreid ophefmakend vlugschrift. (Niet te verwarren met de Katechismus van de Vlaamse Beweging (z. aldaar), uit 1950 van Jan Boon.) Oorspronkelijk heette de Catechismus „Kort begrip van de Vlaamsche Beweging in 't jaar 1917”, besloeg 23 pagina's, formaat pro patria, en was met de hand geschreven en gepolykopieerd. Deze uiting van toenemende radicalisering in een bepaalde groep Vlaamsgezinden in en om het Belgisch leger aan het front, werd eind april, begin mei 1918 door „sublieme deserteurs” te zamen met andere documenten meegenomen naar het bezette land, waar zij door een paar onder hen,

Karel de Schaepdrijver en Julius Charpentier, binnen de maand werden gepubliceerd als eerste deel van de door hen gestichte IJzer-reeks, een serie over de Vlaamse actie aan het front. Na de oorlog, in 1919, kwam er een tweede naamloze editie van de Catechismus der Vlaamsche Beweging, bij de N.V. Ons Vaderland, onder de nieuwe titel: Catechismus van den Vlaamschen Nationalist. Daarin waren enkele passages, die men onjuist achtte, verbeterd en men heeft er ook enkele vragen aan toegevoegd. J.L. de Meester deelt in het zevende deel van het Verzameld Werk van Cyriel Verschaeve mee, dat het handschrift van de auteur nog niet werd gevonden en hij neemt de editie van 1918 over. Deze editie vindt men ook in de Bijdragen tot de Geschiedenis van de Vlaamsche IJzertragedie, waarin het IJzerbedevaartcomité in 1939 de Open Frontbrieven bijeenbracht. In vraag-en-antwoordvorm, zoals in de toenmalige catechismus gebruikelijk (de tekst was bestemd voor „ontwikkelden en leiders in de Vlaamsche zaak” en vooral voor de Vlaamse leiders in het leger, o.w. vele aalmoezeniers, seminaristen e.a. studenten) geeft Verschaeve een overzicht van de Vlaamse strijd zoals hij die in 1917 ziet, waarbij hij de houding onderzoekt die de Vlaamsgezinden aan het front moeten aannemen tegenover de activisten in het bezette gebied. Verschaeve stelt vast, dat de staatsinrichting van België gevaarlijk is voor de Vlamingen. De Belgische overheid doet haar plicht niet, terwijl de bevolking haar toestand niet beseft. Daarom is de Vlaamse Beweging noodzakelijk voor het leven van Vlaanderen. De oorlog biedt een geschikte gelegenheid tot bewustmaking en realisering. Ingevolge de tekortkomingen van België mogen de Vlaamsgezinden in het bezette gebied de overigers verwerpelijke en hatelijke Duitse hulp aanvaarden, indien het gaat om het herstel van miskende Vlaamse rechten en indien die hulp wél Vlaanderen maar niet Duitsland ten goede komt. Deze hulp wordt als een „bestuursdaad” gezien, die steunt op de Belgische Gelijkheidswet. De Catechismus keurt dus de Vlaamse Hogeschool in Gent evenals de Bestuurlijke Scheiding goed en is een pleidooi voor de Vlaamse doeleinden van de activisten, wier eventuele persoonlijke inzichten de auteur verder onmogelijk te beoordelen noemt „Zijn er slechte inzichten geweest of zelfs Duitsegezindheid bij de activisten – wat wij niet denken – dat dan ’s legers echte en zuivere Vlaamsche inzichten, dagelijks door zijn strijden op leven en dood tegen de Duitschers bewezen en rein gehouden, hoog boven alle vermoeden uitstralen en ’t recht doen zegevieren, alleenlijk omdat het recht is en omdat zij dit recht van de dankbaarheid van heel hun land verdiend hebben.”

De leiding van de Frontbeweging dacht over bepaalde punten meer genuanceerd dan de niet bij de dagelijkse organisatie betrokken, maar veel invloed uitoefenende Verschaeve.

LITERATUUR: *Bijdragen tot de Geschiedenis van de Vlaamsche IJzertragedie. De Open Frontbrieven* (1939); - C. Verschaeve, *Verzameld Werk*, I en VII (1955 en '59); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914/1939*, I (1969).

GASTON DURNEZ